

להבין הענין דשני הבקיאות

בקי ברצוא ובקי בשוב המובא בלקו"מ (תורה ו')

פנימית ועמוקה בבחי' עתיקא
סתימאה, והנה יש בתשובה שבבחי'
האות אל"ף ב' בחינות, והבחי'
הראשונה, דיש לו לאדם ביזיונות
וייסורים, מכך שלא עלה בידו לעבוד
עבודת ה' כראוי וכנכון, ואינו עומד
בנסיונות, והוא בזיון וצער גדול, כמו
שאנו אומרים בתפילה, ואל תביאנו
לא לידי נסיון ולא לידי בזיון, דכאשר
לא עומדים בנסיון הרי זה בזיון גדול
ועצום, וכאשר האדם מקבל וסובל
הביזיונות ויודע שכל הבושה והצער
באים עליו מלמעלה כדי שישגי ויכיר
קוצר ידו ויכולתו הרי זהו עיקר
וראשית דרך התשובה.

[ב] והנה איתא בכתבי האר"י הק'
(שער הפסוקים פר' שופטים)
עה"כ (דברים י"ח) ראשית גז צאנך תתן
לו, דמצוות ראשית הגז היא מצווה
הכוללת כל המצוות שבתורה, דהנה
הר"ת והס"ת של "ראשית הגז" עולה
בנימ' תרי"ג כנגד תרי"ג מצוות
שבתורה, ולהבין סוד הדבר – הנה
הכלל הוא דבכדי לזכות לשלמות קיום
התרי"ג מצוות למעשה שהם בחי' הו"ק

[א] הנה כאשר באים הימים הקדושים
דחודש אלול, ויהודי חושב
בעצמו מי יערוב לי שהפעם אלכה
ואשובה אל אישי הראשון, הרי רבות
השתדלתי מיום ומחודש לחודש
לשוב בתשובה, ואף על פי כן עודני
רחוק ביותר מלשנות מעשי למעליותא,
ואע"פ שבאמת אדם מחויב בכל יום
ויום לשית עצות בנפשו האיך לשוב
אל יוצרו ולתקן מעשיו, ובפרט בחודש
אלול שכל יהודי משתדל להתקרב אל
דודו ביתר שאת וביתר עוז, ברם
אעפ"כ כל אדם חש בעצמו שלא יכול
להשלים כל פעולותיו ומעשיו שיהיו
מתוקנים וראויים, דיצרו של אדם
מתגבר עליו בכל יום בענייניו ואינו
יודע האיך לשית עצות בנפשו להיפטר
ממנו, ויוכל לעלות בהר ה' ולקום
בהיכל קדשו, והנה מבואר בסה"ק
ליקוטי מוהר"ן (תורה ו') שתחילת
הדרך להיכנס אל שערי התשובה
בחודש אלול הוא לסבול הביזיונות
והשפיכות דמים שעובר על כל יהודי,
ובפרט בחודש אלול, דעיקר ותכלית
התשובה הוא התשובה שבבחי' הכתר
הרמוזה באות אל"ף, דהיא תשובה

(בחי' עשיה), צריך לכנוס לעבודה שבבחי' פרצוף המוחין שהוא כתר חכמה ובינה (בחי' עבודת היחוד), דהנה מבואר בכתבי האריז"ל (עין שעה"כ דרושי ר"ה בהקדמה) דבחדש אלול מתעוררים על בני ישראל שפע הי"ג מידות של רחמים, והנה באריך אנפין שהוא שורש הרחמים ישנן ג' בחינות: חיוורתא, נימין ודיקנא (ובכ"א מהם ישנם י"ג מידות), והנה החיוורתא שהוא הלובן שבין השערות הוא בבחי' הכתר, והנימין היינו השערות הם בבחי' החכמה, והדיקנא קדישא הוא בבחי' הבינה, ומבואר בדברי האר"י הק' דראשית גז צאנך רומז על עניין השערות שהם אורות החכמה (עין לקוטי תורה, שופטים), כי ראשית דרך התשובה היא בבחי' ראשית הגז היינו שורש החכמה.

וביאור הדברים, דהנה בשעה שהאדם עושה חשבון הנפש ואוחזתו בושא וכלימה מגדל וריבוי חטאיו ופשעיו, ומקוצר מעשיו בעבודת קונו, ומתוך הבושה הגדולה מבטל עצמו אל הבורא ית', ומשיג בשכלו שבעצם הרבש"ע הוא אשר מנהלו ומנהיג אותו, ואף שעד עתה לא רואה ומבין האיקך יוכל לשנות מעשיו למעליותא, מ"מ הוא מבטל עצמו ודעתו ויודע שהרבש"ע הוא המנהיג אותו ואשר בכוחו להוליכו על דרך המלך, אזי ע"י כך מאיר עליו השם ס"ג (יו"ד ה"י וא"ו ה"י) בבחי' הכתוב (ישעיה מ"ב) נסוגו אחור יבשו בושת, והיינו

דבשעה שאדם נסוג לאחור ונפל בעמקי החטא, אזי צריך להשתמש באור החכמה כדי לצאת ולעלות מהיכן שנפל, וזה האור הוא בבחי' הארת הנימין אשר מאיר בה השם ס"ג, והוא השורש לאור החיה (בחי' חכמה) שכלול מאור מקיף ואור חוזר. דבשעה שאדם רואה שלא עלתה בידו לעבוד את קונו כראוי וכנכון, אזי מכח השם ס"ג הוא נאלם דומיה ומבטל עצמו אל השי"ת, ובא לבחי' חיריק שהוא בחי' הדמימה והשתיקה בחי' מידת המלכות, ומעורר הסוד המובא בזוה"ק (ח"ג רמ"ח ע"א) דאבא (חכמה) יסד ברתא (מלכות), שהיא היו"ד התחתון של האות אל"ף, ועי"כ עולה לפרצוף המוחין ועולם המחשבה, והיינו שמשיג בדעתו שיש בורא לעולם, דבסתמא קשה לאדם לראות ולהשיג בכל עת שיש בורא ומנהיג לעולם, אמנם בשעה שהאדם רוצה לשוב בתשובה, והוא מתבונן בעצמו ומכיר שאין יכול לשנות מעשיו לטובה, אזי הוא בא למעלה גדולה ונפלאה שיוודע שאין עוד מלבדו, וע"י כך הוא לוחם מלחמת ה' בעמלק, דעמלק מכנים הספקות בקרב האדם היש ה' בקרבנו אם אין ח"ו, ולהכרות זרעו של עמלק היא בחי' יהושע, כמו שכתוב (שמות י"ז) צא הלחם בעמלק, היינו בחי' נקודה התחתונה דהאות אל"ף, (כמובא בלקו"מ שם), והיא בחי' המלכות שעל ידה מעורר אור החכמה כנ"ל, וכאשר האדם מכיר בעצמו שאין הוא יכול לבוא לשום מדרגה אזי בכך הוא

מתוודע שה' ית' עשה ועושה ויעשה לכל המעשים ועי"כ הוא מכניע קלי' עמלק, וכמו שאמרו חכמינו ז"ל (סנהדרין כ ע"ב) שלושה דברים נצטוו בני ישראל קודם ביאתן לארץ ישראל להכרית זרעו של עמלק, ולמנות עליהם מלך, ולבנות בית הבחירה, דכאשר רוצים לבנות אל שערי האמונה ראשית הכל הוא ללחום עם קלי' עמלק שמדברת על לב האדם שבכוחו לפעול דבר מה בעולם, וכאשר האדם מבטל עצמו אל השי"ת אזי מקבל בחי' היו"ד התחתון שבסוד יהושע כנ"ל אשר ציווה עליו משה דבהיכנסם לארץ ישראל יכריתו זרעו של עמלק המכנים בלב ישראל ספקות באמונת הבורא רח"ל.

ג] וזהו תחילה וראש לעבודת התשובה דחודש אלול, שהאדם יכנס לבחי' הדמימה והשתיקה, ויכיר שהוא לא כמו שחשב בדעתו כל השנה כולה, שהוא בעצמו יכול לפעול ולתקן מעשיו, אלא רק השי"ת יכול לסעדו ולתמוך ימינו כדי שישבו אליו ויתקן אורחותיו, ועי"י שהאדם מקבל הביזיונות והצער שיש לו מקוצר עבודתו ושאינן הוא עומד על משמרתו לקיים כל אשר חשב בליבו על צד הקדושה שמכיר מיעוט וקוצר כוחו, בכך הוא מאיר על עצמו השם ס"ג (יו"ד ה"י וא"ו ה"י), אשר ששורשו בבחי' הנימין דאריך (שורש י"ג מידות של רחמים) שהוא שורש החכמה בסוד ראשית הגז כנ"ל, וכמו שמבואר

בדברי האר"י הק' (פע"ח שער קס"ת ה'), ועיין מחברת הקדש ריש שער יציאת מצרים) שכל שער מהשערות הוא בבחי' שער, היינו דבשעה שאדם כונס לבחי' היו"ד התחתון דהאות אל"ף, היינו שמכיר ויודע קוצר ומיעוט כוחו בעבודת השי"ת, ע"י זה פותח השער, שמישיג שצריך לפנות לה' אלוקיו בכדי שיעזור לו לשפר ולתקן מעשיו, ואחר שפונה אל ה' אלוקיו אזי כבר אין אצלו נפק"מ כמה זמן יעבור עד שיזכה לשנות מעשיו, אלא הוא תלוי ועומד על חסדי ה' כגמול עלי אימו, ובכך הוא זוכה לבנות עמוק עמוק לעולמות שבבחי' אות האל"ף שהוא בסוד הפנימי פנימיות של האדם בסוד עתיקא סתימאה, בבחי' הכתוב (תהלים ק"ל): ממעמקים קראתיך ה', דהוא בבחי' עומק השנה של נפש האדם שהוא תלוי ועומד רק באביו שבשמים, ועי"כ הוא פונה אליו שוב ושוב.

וזוה בחי' מצות ראשית הגז, שהוא כללות כל התורה כולה (כמובא בדברי האר"י"ל הנ"ל), דעניין ראשית הגז היינו דמקבל וסובל כל הביזיונות והצער ונותנו אל ה' אלוקיו (בסוד כרחל לפני גזיה נאלמה ולא יפתח פיו, ישעיה נג), והוא מכיר מיעוט השגתו וכוחו בלפעול בעבודת קונו, ומתוך כך מבטל עצמו לגמרי אל אביו שבשמים, ובכך זוכה לאור הנימין שבבחי' השם ס"ג, בסוד הכתוב נסוגו אחור יבשו בושת, שהוא בחי' הבושה

כנ"ל, וזה שכתב בליקו"מ (ו') שכתר הוא בבחי' המתנה, כמו שכתוב (איוב ל"ו) כתר לי זעיר, דצריך האדם להיות לו מתינות וארך אפיים, להשכיל שאינו יכול לבדו לתקן מעשיו אלא צריך למסור עצמו לגמרי אל הנהגת הבורא שידריכהו על דרך המלך, דכאשר אין לו לאדם מתינות בעבודתו, אזי סימן הוא שחושב שיש בידו לפעול מאומה, אמנם כאשר האדם מבטל עצמו לגמרי אל השי"ת ופונה רק אל אלוקיו, אזי מקבל כח ההמתנה עד שאין אצלו חילוק בין אם פועל וגומר פעולותיו בשלמות אם לאו, ואזי זוכה שאלו המוחין ישפיעו עליו לתקן ולשפר מעשיו בפועל, כמובא בדברי האר"י הק' (הנ"ל) שהשערות שהם בחי' החכמה יורדים ומאירים על בחי' הז"ת (בחי' כלי המעשה).

ד] וזהו החלק הראשון בעבודת התשובה (בסוד בקי בשוב), בחי' מידת המלכות שהיא בחי' עולם הכסא, בסוד יו"ד התחתון של האל"ף, וכמו שכתב בלקו"מ (שם), דע"י הדמימה והשתיקה שהוא מבטל עצמו ואין משגיח על ביזיונו, שאין הוא יכול לעשות בעצמו דבר בבחי' שומעין חרפתן ואינם משיבים, ועל שם השתיקה נקראים חכמים, כי סיג לחכמה שתיקה, (סיג בחי' שם ס"ג). וע"י כך מקבל הארת החכמה מן הנימין ע"י שם ס"ג בסוד אבא יסד ברתא (עיין זוהר ח"ג רמ"ח ע"א) כנ"ל.

והחלק השני הוא לבוא לבחי' המוחין דז"א, בסוד היו"ד העליון דהאות אל"ף, שהוא בחי' לבנות להם בית הבחירה (עיי"ש בלקו"מ), והוא בסוד השם קס"א (בחי' בקי ברצוא), דצריך לכנוס לעבודת התשובה בסוד הכתוב (תהלים קל"ט) אם אס"ק שמים שם אתה, והיינו שאחר שהכיר והשיג שרק השי"ת יכול לעזור לנצח על מלאכת בית ה', ועלה דרך בחי' הוא"ו שהוא בסוד הבושה והבזיונות מכך שמכיר קוצר כוחו וישעו, אזי יוכל להגיע אל היו"ד העליון שבסוד האדם היושב על הכסא, בסוד הכתוב (ישעיה י"ד) אדמה לעליון, דהאדם צריך לדמות עצמו ליצורו, ולחשוב מחשבות למעשה האיך לעבוד את השי"ת בשלמות, ולבוא לבחי' הדעת דמשה רבינו שהוא בחי' בנין בית הבחירה שצריך לעשות אחר שמכריתים זרעו של עמלק (היינו בחי' הנקודה התחתונה בחי' הדמימה והשתיקה כנ"ל), וכאשר בא חודש אלול יראה באמת האיך לשנות כל מעשיו ואורחותיו לטובה.

ה] דהנה האדם צריך להיות בקיא ברצוא ובקיא בשוב, כדאיתא בזוה"ק (ויקהל רי"ג ע"ב): זכאה מאן דעיל ונפק, ובד"כ צריך האדם להיות בבחי' בקי ברצוא ואח"כ בשוב, היינו שצריך לחגור מתניו, שיתחזק עצמו בדרכי ה' תמיד, בין בעליה בין בירידה, שהם בחינת: אם אס"ק שמים ואציעה שאול וכו' היינו בין שיזכה לאיזו עליה, לאיזו מדרגה

גדולה, ואעפ"כ א-ל יעמוד שם, ולא יסתפק בזה, רק צריך שיהיה בקי בזה מאוד לידע ולהאמין שהוא צריך ללכת יותר ויותר וכו' שזהו בחי' בקי ברצוא וכו' וכן להיפך שאפי' אם יפול, ח"ו, למקום שיפול, אפי' בשאול תחתיות וגם כן אל יתייאש עצמו לעולם, ותמיד יחפש ויבקש השי"ת, ויחזק עצמו בכל מקום שהוא בכל מה שיוכל וכו' וזה בחי' ואציעה שאול הנך, היינו בקי בשוב (כמובא שם בלקו"מ).

אמנם בענין עבודת התשובה בפרטות, אזי תחילה צריך להתחיל בבחי' השוב דייקא, היינו להשיג בדעתו שאין בכוח הנברא לפעול מאומה וצריך להיות פונה אל ה' אלוקיו, ויהיה לו מידת המתינות והסבלנות שאף שיערוך לו שבעים שנה עד שישנה מעשיו, אין זה נפק"מ כלל אצלו, אלא מוסר עצמו להיות סמוך ושעון על אביו שבשמים שיציעידהו על דרך מישור, וע"י זה יקבל הכח לשוב בתשובה באמת בבחי' בקי ברצוא.

ובאמת דרך התשובה הזו דבחי' בקי בשוב (בחי' יו"ד התחתון) בשורשה, היא למעלה מדרך התשובה דבקי ברצוא, בחי' היו"ד העליון שבסוד האדם היושב על הכסא, כי זו הבקיאות דבחי' הרצוא שעל ידה האדם אכן משנה מעשיו לטובה, היא נמשכת מבחי' הדיקנא שבסוד השם אהי"ה בסוד אנא זמין למהוי דשורשה במידת הבינה, אמנם דרך התשובה

הראשונה נמשכת מבחי' עליונה יותר שהוא בחי' הנימין בסוד מידת החכמה, והיא גדולה ונעלה מהתשובה שבבחי' הדיקנא (סוד הבינה), ואע"פ שלמעשה צריך להשים את בחי' משה רבינו למעלה מבחי' יהושע כיתרון החמה על הלבנה, אמנם בשורש השורשים היו"ד התחתון שבסוד הדמימה והשתיקה שהוא בסוד המלכות, שורשו בחכמה והוא קודם ליו"ד העליון שהוא בסוד ז"א אשר ששורשו בבינה, בסוד המובא בזה"ק (ח"ג רמ"ה ע"א): ה' בחכמה יסד ארץ (מלכות), כונן שמים (ז"א) בתבונה (משלי ג').

וזה בחי' מה דאיתא בזה"ק (רע"מ רע"ד ע"ב): כי אלהים שופט, זה ישפיל, ה"א ה"א, וזה ירים, דא וא"ו וא"ו, היינו דצריך להשפיל בחי' הה"א היא מידת המלכות שבסוד הכסא, ולהרים עליו בחי' הוא"ו שבבחי' הז"א שהוא האדם היושב על הכסא, היינו כי אע"פ דבשורש מידת המלכות היא גדולה וגבוהה ממידת ז"א, דשורש המלכות במידת החכמה בסוד אבא יסד ברתא (רע"מ רמ"ה ע"א) ובסוד מלכות עטרת בעלה, ושורש הז"א הוא בבינה, בסוד הכתוב כונן שמים (ז"א) בתבונה (משלי ג'), והיינו דעניין הביטול אל השי"ת והידיעה מגודל פחיתותו ששרשה מבחי' הנימין כנ"ל שבסוד השם ס"ג, הוא למעלה מבחי' הדיקנא שבסוד התשובה בפועל בחי' השם אהי"ה שהוא בחי' בינה, דכאשר האדם מכיר אפסיותו ואזלת ידו זוכה

לקדושה נפלאה מאוד למעלה מכל הקדושות, אמנם למעשה צריך להרים הז"א ולהשפיל הנוק' כמו שאומר הזוהר הנ"ל, כי אלקים שופט, זה ישפיל, ה"ה, וזה ירים, דא וא"ו וא"ו, היינו דלאחר שמבטל עצמו לגמרי אל ה' אלוקיו, צריך סוף סוף לבוא לבחי' האדם היושב על הכסא ולהשים החמה למעלה מהלבנה, והיינו לעשות כעיקר את עניין התשובה בפועל ולשנות מעשיו ככל כוחו ויכלתו, ואמנם בהעלמה צריך להכיר הבחינה שהדרך לארץ ישראל הוא גבוה ונעלה מארץ ישראל בעצמו (עיין לקו"מ ח"ב ע"ה), ולידע גודל המעלה של הלבנה, בסוד מלכות עמרת בעלה, וע"י שאדם יודע ושם על ליבו גודל מעלת בחי' יהושע, ע"י זה יוכל לזכות לבחי' האל"ף בשלמות, דאדם אשר כל חפצו וישעו הוא אך לשנות ולתקן מעשיו, אזי אין מניחים אותו לכנוס לתשובה הפנימית שבבחי' עתיקא סתימאה שבבחי' האל"ף, וכל התשובה שעושה הוא רק בחיצוניות, דאין שייך לשוב על נכון אלא ע"י בחי' היו"ד תתאה בחי' יהושע, בחי' בקי בשוב, שעל ידה עולים ליו"ד עילאה בחי' משה בחי' בקי ברצוא כנ"ל, דא"א לקבל הדעת האמיתי דמשה רבינו שבבחי' בנין בית הבחירה קודם שמכריתים זרעו של עמלק.

[ו] ועל כן יהודי צריך לידע שלא יוכל לשוב בתשובה אמיתית ולתקן כל אשר פגם ועיווה, מבלי אשר

מקדים לכך הידיעה וההשגה שהכל תלוי בידו ית', וסומך עצמו על רחמי ה' שיעזרהו לשמור אורחותיו ולילך בדרכיו, ולא איכפת ליה להמתין כל ימי שנות חייו עד שיהיה ה' בעזרו ויוכל לשנות כל אורחותיו לטובה, ואמנם לא מחמת זאת לא ישתדל בכל כוחו לשפר ולתקן מעשיו ולשפוט את עצמו, דאף שמידת המלכות בשרשה היא למעלה מז"א (כדאיתא בזוה"ק הנ"ל), מ"מ בגלוי צריך להשפיל בחי' המלכות למטה מהז"א, היינו שבפועל צריך לשפוט עצמו בצדק ולילך בדרכי מישרים, ולא יחשוב שבכוח הביטול הגמור אל ה' אלוקיו וההשענות ברוב חסדיו, אזי כבר נפטר מלבקש עצות האיק לעבוד את קונו ביתר שאת וביתר עוז, אלא אדרבה אחרי שנכנס אל עולם התשובה דרך בחי' המלכות, היא הנקודה התחתונה שבאות אל"ף, ומכיר ויודע שבשורש היא למעלה מהז"א, הרי בפועל צריך להשפילה ולהרים מידת המשפט ולהגביה בחי' הז"א שהיא דרך התשובה למעשה, ברם בבחי' השורש צריך להישאר דבוק בבחי' הראשונה, כדי שהתשובה תעשה בפנימיות ובעומק הלב, כדרך הצדיקים שדעתם מתקדשת יותר ויותר בימי הרחמים והסליחות דאזי משיגים ביותר גדולת המקום ב"ה, וגודל ייחודו שהכל תלוי רק בידו ית', ושאיין שום מציאות בעולם כי אם אנכי ה' אלוקיך, והכל ע"י שנכנסים לעולם התשובה דרך בחי' היו"ד תתאה ומבטלים עצמם לגמרי אליו ית' להיות

נשענים על רוב חסדיו, ובכך קונים דעת אמיתי לשנות ולתקן מעשיהם בכל שנה ושנה.

ועל זאת אמר ר' צדוק הכהן מלובלין זי"ע, דהנה בהאי עלמא יכונה תלמיד חכם למי שזכה ללמוד תורה לשמה ולהשכיל בכל חלקי התורה הק', אמנם בעולם האמת יקרא תלמיד חכם למי אשר השתוקק באמת לקיים רצון הבורא ופנה אל ה' אלוקיו שיזכה להשכיל כל דברי תלמוד תורתו, ואף מי שזכה ללמוד ולהשכיל בתורת ה' אך לא היה לו ביטול אמיתי והשתוקקות אל השי"ת, לא ייחשב לת"ח כאותו אשר כל חפצו וישעו היו על עזרת ה' אלוקיו, והעניין הוא עפ"י מה שביארנו לעיל דאיתא בזוה"ק (הנ"ל) אבא (חכמה) יסד ברתא (מלכות), היינו דמידת החכמה מאירה אל המלכות היא הבת מלך, בסוד הכתוב (משלי ג') בחכמה יסד ארץ, והבינה מאירה אל הז"א בסוד: קונה שמים בתבונה (שם), ואמנם אעפ"כ בגלוי צריך להשפיל המלכות ולהרים בחי' הז"א (וכמובא ברע"מ רע"ד וכנ"ל).

וזוה סוד דעה חכמה לנפשך, דצריך להכיר ולדעת האמת דמעלת המלכות אשר היא בחי' הנפש, היא גדולה ונעלית ממעלת הז"א, מחמת שמאירה בה מידת החכמה כנ"ל, וכאשר בא חודש אלול עיקר העבודה להיות בקיא ברצוא ובקי בשוב, והתחלה היא דייקא בבחי' השוב בסוד הכתוב (ויקרא ט"ז) בזאת יבוא

אהרן אל הקודש, דזאת היא בחי' מידת המלכות בחי' הדמימה והשתיקה כנ"ל, וא"א לגשת אל הקודש כי אם ע"י בחי' "זאת" היינו דעיקר התשובה הוא ע"י שמשמים שולחים על האדם צער ובזיונות אחר שרואה שעבד שנים רבות כ"כ והשתדל לשוב בתשובה ולתקן אורחותיו ומעשיו, ועדיין הוא עומד בפתח ולא קרב אל הקודש ולא תיקן ושיפר מעשיו, וע"כ טבע האדם שמייאש עצמו ואינו מאמין בעצמו שכבר ישוב במשך ימי חייו באמת אל בוראו, ואף שבא חודש אלול אינו רוצה כבר לעסוק בתשובה וחרטה מחמת גודל ייאושו ממקומו בעבודת קונו, וכן בימי ר"ה ויום הכיפורים אף שעומד ומתפלל מ"מ בפנימיות לבבו כבר אינו מאמין שיזכה לתשובת אמת, וע"כ חש צער ובזיונות גדולות, אמנם אומר רבינו ז"ל בלקו"מ (שם), דזהו גופא המדרגה הראשונה לבוא אל הקודש ולעשות תשובה אמיתית, בסוד דעה חכמה לנפשך, דאדם צריך להכיר שתוך מידת המלכות שהיא בסוד הדמימה והשתיקה שבאה ע"י שאדם מכיר אזלת ידו ומיעוט כוחו, דייקא שם מאיר אור החכמה ששרשה מבחי' הנימין והוא השם ס"ג, ע"ש הכתוב נסוגו אחור כנ"ל.

ולפיכך צריך האדם לקבוע בליבו שאין זה משנה אצלו מאומה אם בכוחו לשנות מעשיו לטובה אם לאו, אלא העיקר שמכניע

ומבטל עצמו לגמרי אל הנהגת הבורא, ומתוך כל הצער והבזיונות מכיר שהוא תלוי אך בידו ית' ופונה אל ה' אלוקיו בלי גבול ותכלה בכל שנות חייו שיעזרהו לשנות מעשיו ודרכיו, וכמה אשר משתדל לתקן ולשפר אורחותיו יודע שאין הוא בידו אלא הכל הוא בחסדו ית', וכאשר האדם מקבל הבזיונות והצער על נכון וידום דנאלם דומיה ומבטל עצמו אל ה' אלוקיו, בבחי' נקודה האחרונה דהאות אל"ף, ובכך הוא ממשיך על עצמו אור החכמה והוא שב בתשובה אמיתית ועמוקה אל השי"ת, ובכך מכניע ומכרית זרעו של עמלק המכנים בו ספקות בייחוד ה' רח"ל, ומדבר על ליבו שבכוחו לפעול דבר מה בעולם, ובכך זוכה לבוא לבחי' והיא כתר לראשך בבחי' סיג לחכמה שתיקה, ושתיקה היא בחי' כתר (כמובא שם בלקו"מ), וע"י זה זוכה לבחי' הדעת דקדושה לבוא אל הבחי' הג' שנצטוו ישראל, לבנות בית הבחירה, היינו בחי' משה שהוא בחי' דעת (עיין ע"ה ש"ח פ"ד), בחינת נקודה עליונה דהאות אל"ף, כמו שאמרו חז"ל (ברכות ל"ג): מי שיש בו דעה, כאילו נבנה בית המקדש בימיו. עד שיוכל לשנות מעשיו לטובה בפועל ממש, בפועל הגמור להידמות לעליון ולחפש ולבקש כל עצות שבעולם האיך לעבוד את קונו בשלמות, ושהימים הקדושים יעברו עליו מתוך התעוררות אמיתית

לשפר ולתקן אורחותיו, ויהפוך להיות אדם חדש ומהור לגמרי.

וזוהו דאיתא שבנין הבית השלישי ירד בכל תיקונו ושכלולו בבחי' אש מן השמים (רש"י סוכה מ"א ע"א), ומאידך גיסא איתא ברמב"ם (הל' מלכים) שהוא ייבנה בידי בשר ודם, ובאמת אלו ואלו דא"ת, שמצד אחד אנו צריכים לבנות הדעת דקדושה ע"י שמבטלים דעתנו אליו ית', ויודעים שהכל תלוי בידו והוא בונה בית המקדש, ואנו אין עושים דבר בכוחנו, ודייקא מתוך זו הדעת אנו באים לבנות בית הבחירה על ידינו כביכול בפועל ממש בתיקון ושכלול מעשינו שיהיו נאים ומשובחים לפני המקום.

והשי"ת יעזרנו שנוכל לבוא לעשות המשפט האמיתי בחודש אלול, להשכיל שמידת המלכות בשורש הגבוה ונעלה ממידת הז"א, ונבטל עצמנו לגמרי אליו ית' בסוד ראשית הגז כנ"ל, וכל עבודתנו תהא לצורך גבוה ולא שיהיה עבודתנו לצורך עצמנו חלילה אלא נשכיל נדע שהכל תלוי בו ית' ורק על רחמיו אנו נשענים ובטוחים, ועי"כ נקבל הדעת של משה רבינו ונשכיל האיך לשנות כל מעשינו לטובה ולברכה בפועל הגמור, ובכך נזכה לבנות הבית השלישי בהגלות כבוד הבורא לעין כל בביאת גואל צדק במהרה בימינו ממש אמן.

